

Aleg 750 |

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie kreowania nowego Sądu powiatowego w Uściu zielonem.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 4. listopada 1908 l. s. 3.135 powziął Wysoki Sejm następującą uchwałę:

„Wniosek p. Jana Kiweluka i tow. oraz petycję Zwierzchności gminnej w Uściu zielonem o kreowanie tamże Sądu powiatowego, odstępuje się Wydziałowi krajowemu do dalszego badania i zdania sprawy“.

W wykonaniu powyższej uchwały Wydział krajowy przesłał wniosek i petycję Zwierzchności gminnej w Uściu zielonem najpierw Wydziałowi powiatowemu w Buczaczu a następnie zebrany materiał Prezydium c. k. Sądu krajowego wyższego we Lwowie do zbadania i zaopiniowania.

Sprawa ustanowienia Sądu powiatowego w Uściu zielonem, już przed laty kilkakrotnie wniesionymi petycjami poruszaną bywała. W roku 1897 po przeprowadzonych szczegółowych dochodzeniach przez Wydział powiatowy w Buczaczu, które korzystnie dla sprawy wypadły, udzielone zostały te dochodzenia wyższemu Sądowi krajowemu we Lwowie, który jednak odezwą z dnia 1. marca 1898 l. 30.036 odpowiedział, że dochodzenia sądowe co do utworzenia Sądu w Uściu zielonem nie miałyby żadnego celu, ponieważ Rząd centralny nie ma zamiaru kreować nawet takich sądów, które uznane zostały za konieczne i które sam Rząd uznał za potrzebne a nie dopiero kreować sądu w miejscowości, która wcale nie była braną pod uwagę. Stosunki jednak zmieniły się od tego czasu zupełnie i Wys. Sejm uznał, iż należy domagać się z całą usilnością tworzenia nowych sądów dla dobra ludności w miejscowościach, które po zbadaniu najbardziej się do tego celu nadają. Ponadto w niniejszym wypadku gmina petycyonująca oświadczyła gotowość do pewnych świadczeń, by ułatwić kreowanie sądu a mianowicie skłonną jest odstąpić za miernem wynagrodzeniem budynek na pomie-

szczenie sądu, względnie zakupić taki budynek lub nowy wybudować, a' zarazem ofaruje na opalanie lokalu sądowego 10 sągów drzewa opałowego rocznie przez sześć lat

Wydział powiatowy w Buczaczu po przeprowadzonych dochodzeniach, oświadczył się za kreowaniem Sądu powiatowego w Uściu zielonym, nadmieniając, że z 13 proponowanych gmin, które miałyby być wydzielone z powiatu sądowego Monasterzyska — 11 oświadczyło się za wcieleniem do nowo powstałego mającego sądu, 2 zaś sprzeciwiły się temu.

Chęć wcielenia zatem do nowego sądu objawiły gminy i obszary dworskie 1) w Uściu zielonym 2) Baranowie 3) Bobrownikach 4) Krasiejowie 5) Ładzkiem przy Uściu 6) Łazarówce 7) Łuce przy Uściu 8) Międzygórzu 9) Niskołyzach 10) Trościańcach 11) Zadarowie z przysiółkiem Monasterek. Natomiast sprzeciwiły się gminy Komarówka i Jarhorów.

Wydział powiatowy w Tłumaczu wyraził nieprzychylną opinię w tym względzie a z projektowanych we wniosku obszarów dworskich i gmin powiatu tłumackiego żadna z gmin nie oświadczyła się za wcieleniem jej do nowego Sądu w Uściu zielonym. Główną przeszkodą do przychylniej decyzji stanowi tu graniczna rzeka Dniestr z przerwami w komunikacji.

Również odporne stanowisko w tej sprawie Wydziału Rady powiatowej w Stanisławowie i w Podhajcach tłumaczyć należy wdrożoną już przez czynniki autonomiczne akcją co do kreowania w okręgu politycznym stanisławowskim Sądu powiatowego w Maryampolu a w okręgu podhajeckim w Horozance, która to akcja mogłaby być sparaliżowaną przez pomniejszenie wspomnianych okręgów.

Jedynie przełożństwo obszaru dworskiego i gmina Jeziorko okręgu sądowego w Haliczu powiatu stanisławowskiego, bezwarunkowo oświadczyło się za wnioskiem przydzielenia jej do nowego Sądu w Uściu zielonym a gmina Kończarki nowe warunkowo.

Prezydyum c. k. krajowego Sądu wyższego we Lwowie, któremu zebrane akta do zaopiniowania odstąpione zostały, uzupełniwszy dochodzenia ze swej strony przez c. k. Sąd obwodowy w Stanisławowie, objawiło swe zdanie odezwą z 8. marca 1910 prez. $\frac{6.256}{3. K/10}$ iż uważa projektowane utworzenie Sądu powiatowego w Uściu zielonym jako nader pożądane, przyłączając się tak co do bliższego uzasadnienia, jak i projektowanego okręgu tego Sądu do opinii Senatu plenarnego c. k. Sądu obwodowego w Stanisławowie z dnia 1. marca 1910 prez. 421.

Prezydyum jest przeto za przydzieleniem do okręgu otworzyć się mającego sądu, następujących gmin i obszarów dworskich: 1) Uście zielone 2) Baranów 3) Bobrowniki 4) Krasiejów 5) Ładzkie przy Uściu 6) Łazarówka 7) Łuka przy Uściu 8) Międzygórze 9) Niskołyzy 10) Trościańce i 11) Zadarów z przysiółkiem Monasterek — należących dotąd do okręgu Sądu powiatowego w Monasterzyskach, (powiat Buczaczu), wreszcie gminy i obszaru dworskiego Jeziorko, wchodzącej dotąd do okręgu Sądu powiatowego w Haliczu, powiatu stanisławowskiego, a to z następujących powodów:

Rzut oka na mapę wykazuje, że wymienione wyżej gminy zajmują zwarte i zaokrąglone terytorium po lewym brzegu rzeki Dniestru i z wyjątkiem jedynej gminy Jeziorko stanowią daleko na zachód wysuniętą kończynę obecnego zbyt rozległego okręgu sądu powiatowego w Monasterzyskach.

Oddalenie tych gmin od dotychczasowej siedziby sądu t. j. od Monasterzysk jest bardzo znaczne, wynosi ono najmniej 11·5 kilometrów, a dochodzi do

26,5 km, przyczem tylko 4 gminy wykazują odległość niżej 15 km. Otworzenie dla tego terytorium nowego sądu powiatowego z siedzibą w Uściu zielonym zredukuję odległość w mowie będących gmin od siedziby sądu tak znacznie, iż najmniejsza odległość od siedziby Sądu wynosić będzie 3 km., a największa 12 km., przyczem tylko jedna gmina wykazywać będzie odległość od siedziby sądu powiatowego nad 10 km. — Jeszcze większą korzyść odniesie pod tym względem gmina Jeziorko oddalona od siedziby swego Sądu powiatowego w Haliczu o 30 km., podczas gdy do Uścia zielonego ma tylko 5 km. drogi.

Dalej zaznacza też Prezydium że kreowanie Sądu powiatowego w Uściu zielonym z projektowanym okręgiem sądowym jest ze stanowiska administracji sądowej bardzo wskazanem, przedewszystkiem celem zmniejszenia zbyt rozległego okręgu sądowego w Monasterzyskach a ponadto i z tego względu, iż dla 13.000 ludności zamieszkującej wydzielić się mające gminy znacznie oddalone od Monasterzysk, ułatwiłoby szukanie w każdym czasie, bez znaczniejszych kosztów porady i wymiaru sprawiedliwości w sądzie a zarazem umożliwiłoby sędziemu częstsze, bezpośrednie stykanie się ze stronami, głębsze wnikanie w potrzeby ludności i uwzględnianie tych potrzeb przy wydawaniu zarządzeń sędziowskich, zwłaszcza w dziedzinie sądownictwa niespornego. — Sąd bowiem powiatowy w Monasterzyskach w dotychczasowym okręgu należy do silnie zaludnionych powiatów, liczy bowiem okrągło biorąc 40.000 ludności, przeważnie rolniczej lub oddającej się drobnemu handlowi, a więc z natury rzeczy uciekającej się ciągle do opieki i pomocy sądowej, której skuteczne udzielanie ze względu na rozległość terytorjalną powiatu sądowego i ze względu na bardzo wielką agendę sądową jest obecnie bardzo utrudnionem; projektowane zaś wydzielenie wspomnianych gmin liczących okrągło 13.000 ludności obniżyłoby ilość ludności należącej do okręgu sądu powiatowego w Monasterzyskach do normalnej cyfry 27.000.

Wszystkie wymienione gminy mające stanowić nowy okręg mają być wydzielone z okręgu Sądu powiatowego w Monasterzyskach z wyjątkiem gminy Jeziorko, która należy do okręgu Sądu powiatowego w Haliczu. Gmina ta licząca tylko 327 ludności, leży między gminą Trościańcami a Baranowem, które obie mają być wcielone do sądu w Uściu, i to bliżej Uścia jak obie te gminy, podczas gdy bowiem odległość Trościaniec od Uścia wynosi 6 km. a Baranowa 12 km. oddalonym jest Jeziorko od proponowanej siedziby sądu tylko o 5 km. i stanowi filię parafii rzym.-k.t. w Uściu zielonym.

Gdy Rada gminna i obszar dworski w Jeziorku, jak niemniej Wydział Rady powiatowej w Stanisławowie oświadczył się za wcieleniem Jeziorka do nowo utworzyć się mającego sądu, przeto wcielenie to tak ze stanowiska administracji sądowej, jak niemniej ze względu na interes gminy tej, jest wskazanem.

Co do siedziby projektowanego sądu, to Prezydium zauważa, że Uście zielone, jako miasteczko liczące 2.471 mieszkańców, o silnie rozwiniętym ruchu handlowym, już obecnie dostarcza znacznego kontyngentu spraw sądowych i skutkiem korzystnego położenia swego i dogodnej komunikacji, stanowi już obecnie punkt atrakcyjny dla ludności gmin wcielić się mających do okręgu tego sądu, w niedalekiej przyszłości zaś, wobec spodziewanego zużytkowania rzeki Dniestru, jako arterii komunikacyjnej, rokuje nadzieję dalszego rozwoju — zaczem na siedzibę sądu dla tych gmin zupełnie się nadaje.

Wedle sporządzonego przez Naczelnictwo Sądu w Monasterzyskach wykazu wpływu, przypuszczalna agenda projektowanego sądu dorównywałaby agendzie sądów najmniej zajętych, w których systemizowane są trzy posady sędziów sa-

moistnych i odpowiednia liczba urzędników kancelaryjnych; liczyć się jednak należy z faktem, iż w razie kreowania sądu w miejscowościach dotąd znacznie oddalonych od siedziby sądu, agenda sądowa, wobec ułatwionej możliwości szukania pomocy prawnej, zaraz w pierwszych latach niemal się podwaja. Gdy zatem miarodajne czynniki i władze oświadczyły się za otwarciem nowego Sądu w Uściu zielonem, Wydział krajowy przedkłada Wysokiemu Sejmowi tę sprawę z wnioskiem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

„Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wyraża c. k. Rządowi swe zdanie, iż w interesie należytego wymiaru sprawiedliwości i dla dogodności ludności, należałoby otworzyć nowy Sąd powiatowy z siedzibą w Uściu zielonem, do którego okręgu przydzielone by być mogły gminy i obszary dworskie: Baranów, Bobrowniki, Jeziorko, Krasiejów. Ładzkie przy Uściu, Łazarówka, Łuka przy Uściu, Międzygórze, Niskołyzy, Trościańce i Zadarów z przysiółkiem Monasterek“.

**Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi
wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.**

Marszałek krajowy:

Badeni w. r.

Sprawozdawca :

Jan Kiweliuk w. r.

Członek Wydziału krajowego.

